

SLOVENSKA ZEMLJA

Glasi slovenske kmečko - delavske politike

Za konzorcij: izdajatelj in urednik Kreutzer Pavel, Ljubljana, Trnovski pristan 14

Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 40 din, polletno 20 din, četrletno 10 din.

Štev. 1

Ljubljana, dne 22. februarja 1940

Leto II

V Ljubljani dne 22. febr. 1940.

Obnavljamo izdajanje «Slovenske zemlje». S tem obnavljamo svoja načela glede ureditve družbe in države.

Hočemo ljudsko vladavino. Človeške in državljanske pravice, ki sta jih prvi razglašali zapadna Evropa (Anglija in Francija) ter Amerika, ne morejo nikdar zastareti ali postati nepotrebne. Svoboda in človečnost sta osnovni pogoj medsebojnega življenja, ako naj bo to življenje dostojno, človeka vredno. V zadnjih desetih letih smo tudi Slovenci dovolj čutili, kaj pomenita nesvoboda in nečlovečnost. Zato odklanjamo nasilno vladanje nad seboj, da bi bili kakor čreda, ki jo vodniki gonijo iz staje v stajo. Žalostno je pri tem, ako se mnogi tega niti ne zavedajo in mislijo, da mora tako biti.

Ljudska vladavina se nam pa sama ne ponuja, marveč si jo moramo izborjevati. Potrebujemo zaupanja vase, vere v skupno moč, ki podere vse ovire. V tem oziru smo bili Slovenci doslej premalo odporni. Zato je naša prva zahteva, da se takoj uvedejo demokratične svoboščine in izvedejo svobodne in tajne volitve.

Hočemo enakopravnost Slovencev v skupni državi s Hrvati in Srbi. Slovenci smo samobiten narod kakor Hrvati in Srbi in nam gre zato enak delež pri zakonodaji in upravi skupne države. Doslej se slovenska samobitnost in iz nje izvirajoči politični nasledki niso dosledno poudarjali od nobene vladajoče slovenske skupine. Zaradi pomanjkljive politične vzgoje se slovensko ljudstvo ne zaveda jasno narodnega programa, kakršnega bi moralo imeti. Izključeno bi moralo biti vsako prizadevanje za neko narodno spojitve s Hrvati in Srbi, ker to prizadevanje nasprotuje zgodovini in vsakdanjemu življenju. Kdor drugače uči in dela, ta ne ravna v korist Slovencev. Slovenci smo se združili s Hrvati in Srbi v skupno državo zato, da svojo narodnost, svoj jezik, omiko in gospodarstvo ohranimo in okrepiamo. To smo dolžni tudi zaradi svojih rojakov onstran državne meje. Pozdravljamo hrvatsko-srbski sporazum, ki naj mu v kratkem sledi na enaki osnovi izvedena splošna preuredba države.

Hočemo sorazmeren življenjski obstoj za vse, ki pošteno delajo. Ne izključujemo nikogar, ki je slovenski družbi koristen, vendar poudarjamo v prvi vrsti potrebe kmeta in delavca, ki sta v večini. Delovno ljudstvo, kamor prištevamo tudi obrtnika, trgovca in uradnika, mora postati nosilec slovenske družbe, ne sme pa biti predmet gospodarskega izkoriščanja ali političnega zavajanja.

Kakor v političnem, tako zagovarjamo tudi v gospodarskem in družbenem oziru vladu ljudstva. Noben oblastnik bi ne smel biti neomejen gospodar tvarnih dobrin, ampak samo oskrbnik zaupnega mu imetja. Edino demokracija ustreza temu načelu, da je vsakokratna vlada samo oskrbnica ali varuhinja skupnih dobrin, ki vrši svoj posel ob potrebnem nadzorstvu opozicije.

V znamenju teh osnovnih smernic stopa «Slovenska zemlja» zopet pred vas: kmetje, delavci, obrtniki, uradniki. Od vas je odvisno, ali ta načela pri nas zmagajo ali ne. Vaša usoda je v vaših rokah.

Dr. Dragotin Lončar.

Kreutzer Pavel:

Trije pojavi vplivajo čim dalje močneje na življenje narodov in tudi Slovenci se njih vplivu ne moremo ogniti.

Prvič zahtevata gostejša naseljenost in višja življenjska raven tolikšen obtok denarja, da more biti le neznaten del z zlatom krit. Drugič omogoča napredek tehnike pri enakem človeškem delu večjo storitev ali pa pri enaki storitvi delno izločitev človeškega dela, to je: prisilno nezaposlenost. Tretjič omogoča liberalno denarno gospodarstvo preveliko prostovoljno zaposlenost, to je uživanje nezasluzenih dohodkov delovnega ljudstva.

Ker je politika urejevanje vseh odnosov posameznikov do družbe, je naravno, da mora današnja politika pred vsem odpraviti zlo, ki nas najbolj tare. Če pregledamo zgoraj našteje pojave, spoznamo, da bi odprava zla niti ne bila posebno težavna, če bi politiki vodili politiko v prid večine. Pojavi sami pa nam dokazujejo, da tega ne delajo.

Danes se po vsem svetu tiska denar, a ne za potrebe ljudstva, temveč za imperialistične namene. Tehnika napreduje z velikimi koraki, neza-

Edina pot

poslenost in siromaštvo pa tareta ljudi v državah, ki se vojskujejo, in v državah, ki se ne marajo vojskovati. Kljub temu najdemo pa povsod ljudi, ki ne delajo nič in ki niso tudi nikdar nič koristnega delali, a žive kljub temu v izobilju.

Razumljivo je, da spričo tega ta ali oni pravi: nekdo naj pride, ki bo z železno roko napravil red, zavaroval prisluzeni prihranek, ljudem pravično razdelil delo in kruh ter razgnal samopašne lenuhe in pijavke. Želja je razumljiva, toda misel je popolnoma napačna. Kdo naj bo tisti mesija? Ali so morda diktatorji, ki so z obljubami miru, dela in kruha začeli svoje povzdige, ljudstvom res kaj dali? Ali nismo še spoznali, da se je vsako ljudstvo za svojo lahkomišelnost vero v odrešilnost in zveličavnost diktatorskih nauk bridko in krvavo pokorilo? Ali ne vidimo, da so začeli delati nekateri narodi ravno te dni krvavo pokoro za svojo politično lenobo in da bo ta pokora trajala še nekaj let? Ali je sploh mogoče, da se še danes najdejo zaslepljenci, ki menijo, da more en sam človek brez sodelovanja večine za ljudstvo sploh kaj dosti storiti?

Na žalost je takih ljudi med Slo-

venci jako dosti. Celó v večini so: sicer ne bi bilo pri nas toliko praznega jadikovanja, lenobne brezbriznosti in klečeplazenja pred političnimi maliki, ki nimajo za ljudstvo drugega kot drobtine.

Zato kličemo danes vsem somišljenikom, ki so razumeli naš temeljni nauk, da je ljudstvo izvir in usmerjevalec vse politične oblasti, ki se z njegovim privoljenjem nad njim izvršujejo, pojdite na delo, poučujte in prepričajte ljudi! Pustite pri miru lenuhe, bojazljivce, prazne blebeteče, stremuhe in koristolovce! Teh ne potrebujemo v svojih vrstah, ker bi nam bili samo v napotje. Potrebujemo samo značajne, razumne, pogumne, poštene in požrtvovalne ljudi, ki vedo, da ima vsak človek poleg pravic tudi dolžnosti. Take poučite, da nam ne bo nihče nič ponujal ali podaril, temveč da si moramo vse s trdim delom priborjevati. In tudi kadar pridemo n. pr. do pravega cilja: politične oblasti v svobodni Sloveniji, ne bomo mogli niti za trenutek počivati. Tedaj se bo šele največje delo začelo.

Pozdravljamo vsakogar, ki stopi s to mislijo in s tem prepričanjem v naše vrste.

Politične zablode

(Prva opomba).

V «Jutru» je neki V. S. smešil tistega, ki je obsodil način političnega boja, ko se kaka nasprotna skupina brez dokazov razglašala za komunistično, protidržavno. Po «Jutru» naj bi bila taka obsodba le dokaz politične naivnosti, nesposobnosti in neresnosti, češ ker to spada k sredstvom političnega boja.

V resnici pa je ta «Jutrova» ocena dokaz, kako globok načelni, miselni prepad je med nami in ljudmi, ki so z njim. Ločimo se namreč po tem, kaj imamo za dopustno v političnem boju in kaj izključujemo kot politično nemoralno in škodljivo. Glede na metode, ki jih uporablja «Slovenec», takoj povemo, da nas v tem pogledu loči enako globok in načelni prepad tudi od njega.

Zakaj? Kakor drugod, je tudi pri nas v državi določen pravni in družbeni red. Vsi vemo, da obstoja tudi zakon o zaščiti države, ki prepoveduje vsako nasilno nastopanje proti njej. Pod udar tega zakona spada zlasti tudi komunistična propaganda. Vsi vemo, da čakajo tistega, ki bi storil nekaj v nasprotju s temi zakonitimi določili, postavni nasledki, torej obtožba po državnem tožilecu in kazensko preganjanje.

Kakor je dolžnost državljana, da zakon spoštuje, tako pa je tudi osnovna dolžnost vsakogar, da nikogar ne izpostavlja kazenskemu preganjanju, ki ni ničesar zakrivil. Če to napravi zasebnik, je ne samo denunciant, temveč tudi obrekovalec, ki ga čaka kaznen.

Pri nas v Sloveniji pa se je udomaćila navada, da se politična stranka, ki je slučajno na vladi, poskuša izne-

biti svojega političnega nasprotnika s tem, da ga označi za komunista ali sicer za protidržavnega, dasi dobro ve, da to ni resnica. Sredstvo političnega boja naj bi smelo torej biti, kar je v zasebnem življenju največji madež in kaznjivo.

Tako smo doživeli znani šenčurški proces in razne procese pred sodiščem za zaščito države v času, ko je bila na vladi JNS. Tako doživljamo, da «Slovenec» razglašajo dr. Kramerja za zavaznika komunistov. Na drugi strani vedo vsi kaj smo pisali v «Slovenski zemlji» in «Slovenski vasi»; vsem pri «Jutru» in «Slovincu» so znana naša politična poročila, iz katerih sledi naše odločno in jasno stališče. In vendar je že poskušal «Slovenec» tudi proti nam nastopati z očitkom komunističnih priganjačev.

Ne samo, da so taka sredstva politično nemoralna, tudi politično modro to ni. Kajti, če je treba iskati protidržavne elemente, potem je nespametno to delo ovirati in razvrednotiti resnost in pomembnost tega dela s tem, da se razglašajo za protidržavne tisti ljudje, ki nedvomno nimajo s tem nobenega opravka, temveč so samo opozicionalci vladajočega režima, kar je gotovo dopustno.

Najbolj pomembno pa je, da so take politične metode nasprotno temelju vsake državne skupnosti, namreč pravni varnosti v državi. Temeljno načelo v državi, ki veže državljane na njo, je, da živi državljan v zavesti, da se mu ne more nič zgoditi, dokler ni zagrešil nekaj določno protizakonitega. Ta zavest pravne varnosti je dvakrat pomembnejša takrat, kadar hočemo državi vrniti demokratično ureditev, torej državljanom demokratične pravice.

Gotovo je osnovne važnosti, da dobimo taka upravna in sodna oblastva, tako uradništvo, da se bo kmet in delavec kdaj lahko zanesel, da pride do svojih pravic, četudi sta le kmet in delavec. Dalje, da bomo vendar že pričeli živeti brez protekcij in da bomo brez intervencij tudi kdaj kaj dosegli, da bo revež vsaj približno enako lahko pričakoval od države pravic, kakor bogataš. Do vsega tega, zlasti do odprave korupcije smo še daleč.

In vendar je od tega odvisna trdnost države, kajti to doseči, se pravi doseči v državi pravno varnost in navezati državljane na državo. Samo taka politika je za državo koristna. Samo taka politika daje državi moč, nasprotna vodi v pogin.

K temu delu pa ne moremo pristopiti tako dolgo, dokler vsaj v politiki, ki daje smer državnemu ustroju ne izključimo tiste metode, ki zavest take pravne varnosti v naprej ubijajo. Preden hočemo pristopiti k drugemu delu, moramo vse nemoralne metode odstraniti, vsaj od tam, kjer gre za osnovne človeške in državljanske pravice, za osebno varnost in osebno svobodo, torej predvsem iz političnega boja. Vsakdo mora vedeti, da je v resnici tudi dopustno to, česar zakon ne prepoveduje in da sme svoje po postavi dopustno politično prepričanje svobodno izpovedovati neglede na to, če je nasprotno vladajočemu režimu.

Zato pa mora tudi v korist državni skupnosti prenehati biti sredstvo političnega boja grožnja z zaporom, grožnja z državnim sodiščem, povsod tam, kjer za to ni zakonite osnove.

Dokler se to ne zgodi, naše politične razmere ne bodo ozdravljene in ne bomo ustvarili pogojev za zdrav razvoj države. To bi morali spoznati tudi pri «Slovincu» in «Jutru», ne pa tako mišljenje smešiti.

Kreft Vladimir:

Ob obletnici junaške smrti Matije Gubca

Vsako leto, dne 15. februarja se spominjamo na veliki slovensko-hrvaški kmečki punt 1573. leta, ko so se dvignili kmetje obeh narodov in zahtevali pravico, ki jo je kruto tlačila tedanja grajska gospoda. Ta veliki upor je vodil kmet Matija Gubec s svojimi prijatelji. Razumljivo je, da neizkušena kmečka vojska ni mogla postati zmagovalka nad vojsko tedanje gosposke, ker navdušenje kmečkih čet ni moglo nadomestiti vojaških spretnosti izvežbanih in v bojih že preizkušenih grajskih hlapcev in vojaških najemnikov. Vsi junaški napori voditeljev kmečkega punta so bili zato brez uspeha in boj «za staro pravdo» je nesrečno prepadel. Kmečki tlačani so morali čakati tja do 1848. leta da so dosegli vsaj nekaj človeških pravic, ki so jim po vseh naravnih zakonih pripadale.

Boj za pravico kmečkih množic še do danes ni izvojevan in ob obletnici

smrti Matije Gubca se tega boja vedno znova spominjamo, trdno odločeni k nadaljnjemu boju za izbojevanje tistih pravic, ki jih nekateri drugi stanovi že imajo.

Vznemirjenost dobe, v kateri živimo, prihaja tudi med kmečke množice in zahteva skrajne previdnosti, treznosti in pravilne usmerjenosti na poti, katere končni namen je nakazal že Matija Gubec. Današnja Gubčeva vojska sicer ne bi šla proti svojim zatiralcem v boj z motikami, krampi in vilami; vodila bo miren toda odločen boj za zmago svojih človeških in državljskih pravic. Nobena ovira, nobeno sredstvo ne bo tako močno, da bi moglo zadržati slovenskega kmeta, da ne bi vedno glasneje zahteval to, kar mu kot najštevnejšemu in najbolj delovnemu delu naroda pripada.

Nekaj stoletij je že preteklo od tega znamenitega kmečkega punta in če

pogledamo v teh dneh po svetu, vidimo, da stojimo zopet na razpotju, ki bo gotovo preobrnilo življenje malih narodov. Zato moramo biti budni in naša delavnost mora ravnati v teh usodnih dneh biti največja. Najmanjše priložnosti, da si svoj položaj izboljšamo, ne smemo zamuditi. Nič malo dušja, temveč pogum naj bo v nas vseh, ki smo se odločili, da pospešimo boj za pravice slovenskega kmečkega in delavskega ljudstva.

Kakor v hrvaško-slovenskem kmečkem puntu 1573. leta, tako je tudi danes potrebno, da se v tem osvobodilnem boju slovenski kmet nasloni na hrvaškega kmeta in tudi na srbskega, ker v tesnem zavezništvu z njima bo mnogo lažje uresničil svoj končni namen. Junaško delo in smrt Matije Gubca in njegovih tovarišev, pa naj nam bosta vodnika pri izgraditvi lepše in srečnejše bodočnosti.

Za prijateljstvo med Slovenci in Hrvati

Slovenski narod ima zelo majhne sosedne, na eni strani je veliki nemški narod s hitlerjansko vladavino, ki si skuša podrediti razne druge narode. Na drugi strani je fašistična Italija, kjer je še danes nad pol milijona Slovencev. Na tretji strani so Madžari, ki so znani po tem, kako zatirajo podložne narode.

Edini naš sosed, na katerega se lahko opremo, je hrvaški narod. Samo s te strani nam ne preti nobena nevarnost.

Dobro se še spominjamo, kako so naši nasprotniki blatili Hrvate in njihove kmečke predstavnike. Treba je vzeti v roke samo «Jutro» iz časov šestojanuarske diktature, ali pa «Slovenca» iz dni pred volitvami 11. decembra 1938. leta, da se o tem prepričamo. Pisali so, da so Hrvati imperialisti in da nam hočejo vzeti Belo Krajino in Prekmurje. Nas, ki smo vsa ta leta vztrajno zagovarjali zvezo s hrvaškim ljudstvom, so obrekovali, da smo izdajalci.

Še celo nekateri ljudje iz vrst Združene opozicije so nasledili tem lažem in govorili enako. No in kaj se je zgodilo? Sklenjen je bil sporazum med Srbi in Hrvati in Hrvati so prišli do oblasti v državi. Dobili so svoje upravno ozemlje, svojo avtonomno banovino, v kateri je razen treh milijonov Hrvatov tudi blizu milijon Srbov. Slovenskega ozemlja se pa Hrvati niso dotaknili. Še več. Obljubili so, da bodo vrnili banovino Sloveniji tudi tiste tri občine na Kostelskem, ki so pripadle savski banovini že takrat, ko je bil na vladi še dr. Korošec.

Vprašamo se sedaj: čemu so pred leti obrekovali predstavnike hrvaške kmečke stranke, da nam hočejo vzeti del Slovenije in zakaj so s tem kalili dobre odnose med našima dvema narodoma? Komu je bilo v korist to obrekovalje in sovražstvo, ki so ga hote razširjati med nami in Hrvati?

Slovenci in Hrvati pripadamo malim narodom. Teh malih narodov je veliko in sestavljajo prav za prav večino prebivalstva na zemlji. Nekako ravno na slovenskem ozemlju se začne nepretrgana veriga malih narodov, ki sega na jug in vzhod tja daleč v Afriko in Azijo. Skoraj vsi ti mali narodi so več ali manj zatirani in izkoriščani od imperialističnih velesil. Malo jih je med njimi, ki imajo lastno državo in skoraj noben nima lastnega narodnega gospodarstva. Tujec gospodari nad njihovimi ljudstvi, v njihovih tovarnah in rudnikih in črpa iz njih velika bogastva. Mnogim narodom grozi v sedanjih vojnih še hujše suženjstvo kot so ga bili deležni sedaj.

Veliki narodi morejo vladati nad malimi samo zato, ker so ti sprti in se

mnogokrat bojujejo med seboj na življenje in smrt. Veliki narodi skušajo sejatiti spore med posameznimi malimi narodi še razširiti in poglobiti in kjer teh sporov še ni, jih skušajo sami zasejati ter se okoristiti z njimi. Usoda Poljakov, Čehov in Slovakov nam je živ primer za to.

Če se hočejo mali narodi osvoboditi, se morajo najprej med seboj sporazumeti, odstraniti vse medsebojne prepire in se združiti za skupen odpor. Vsi tisti pa, ki samo na splošno poudarjajo potrebo zveze malih narodov, bi morali predvsem vedeti, da je za Slovence nujno potrebna zveza in prijateljstvo med nami in Hrvati, ker so Hrvati edini mali narod, s katerim imamo Slovenci skupno mejo. Hrvati nas tudi niso nikdar zatirali in jemali naše zemlje. Če ima danes kak Slovenec v banovini Hrvatski kake nevesčnosti zato, ker je Slovenec, se temu tudi ne smemo preveč čuditi, če poznamo kakšno vlogo sta naši glavni politični stranki v zadnjih dvajsetih letih nasproti Hrvatom imeli. Poznamo Hrva-

te in vemo, da bodo tudi ti posamezni primeri kmalu izostali. Pripominjamo samo, da tedaj, ko je pred desetimi leti Bela Krajina pripadala Savski banovini, predstavniki hrvaške kmečke stranke niso imeli pri belgrajski vladi nobene besede, ker so bili po zaporih. V tedanji belgrajski vladi, ki je Belo Krajino odcepila od ostale Slovenije, je bil dr. Korošec sam. To bodo menda tudi naši nasprotniki priznali.

Pač pa so naši narodni predstavniki skozi dvajset let pomagali zatirati hrvaški narod in skakali v hrbet poštenemu in pravičnemu boju Hrvatov. Ti gospodje so tudi z vsemi sredstvi skušali zasejati spor med slovenskim in hrvaškim ljudstvom, zlasti v obmejnih krajih in to zato, ker so se bali, da bo osvobodilni boj hrvaškega naroda našel preveč posnemovalcev tudi med Slovenci.

Danes nam je jasno dovolj, da so ti gospodje stali v službi zatiralcev hrvaškega in tudi slovenskega naroda. Hoteli so slovenski narod odtrgati od edinega možnega zaveznika med malimi narodi — od hrvaškega naroda in nas s tem pahniti v še večjo odvisnost gosposke politike. Slovenski narod jih je spoznal in ne bo šel za njimi, ker je prepričan, da more priti do svoje svobode samo v zvezi in prijateljstvu z bratskim hrvaškim narodom.

Cvetke iz „Jutrove“ in njemu bližnjih dežel

Hrvatski tednik «Nova Riječ» ima med drugim zanimivo poglavje «Ali ste se nasmejali». Tu opozarja na politične nedoslednosti in smešnosti v notranji in zunanji politiki. Kako je to poglavje pri nas potrebno, je povedal svojčas že Ivan Cankar. Nekaj bomo prispevali tudi mi.

Sem bi spadala tudi tale cvetka:

Očitno zelo upoštevano politično načelo «Jutra» je, da je najuspešnejše živeti od tuje milosti, posebno, če je ta donosna. Ker mu je ta, toliko iskana milost že nekaj časa odtegnjena in ker jo je bilo tako močno navajeno, ljubosumno stika za njo in vsakogar presoja z vidika, če mogoče ne uživa kje kake milosti, ki bi mogla priti prav njemu. Da je pri taki hlapčevski miselnosti kaj hitro pri roki tudi neresnica, je umljivo.

Tako se ne moremo čuditi, če nas «Jutro» poskuša razglašati za podružnico HSS. Ne mislite, da ne ve, kako dosledno in jasno smo vedno povsod, doma in — posebno tudi v Zagrebu samem, poudarjali svoje slovensko stališče, svoje delo na tem, da slovenskemu kmetu in delavcu zravnamo hrbtnico. Dobro ve, da naša politična samostojnost in lastna pot ni bila nikdar v dvomu.

Na svoje zavezništvo s Hrvati pa smo upravičeno ponosni, kajti vemo,

da nas ravno zaradi prijetne razlike od drugih politikov, ki so romali in še romajo v Zagreb, cenijo kot samostojnega in močnega zaveznika, ki milosti ne išče. Pač pa se potegujemo za vse, kar slovenskemu kmetu in delavcu po vseh božjih in človeških pravicah gre. Zato pa se bomo kljub vsem nespodobnim «Jutrovim» spletkam o «skupinici» in sličnem potegovali z vso odločnostjo še v naprej za popolno osvoboditev slovenskega naroda. Tako bomo zanesljivo, kolikor že nismo, «skupinico» vrnili tja, od koder so jo poslali — «Jutru».

★

Še boljša je ta: «Jutro» trdi, da se «Zveza delovnega ljudstva» ponaša s simpatijami dr. Mačka. Ta «Zveza» sama pa očita istemu dr. Mačku, da še nihče ni preganjal njenih somišljenikov tako, kakor so preganjani sedaj, ko je v vladi. «Jutro» seveda vse to dobro ve...

★

Dobri zavezniki: V politiki je mogoče tudi to, da ti kdo zagotavlja svoje zavezništvo — seveda brez prič. Kadar pa tisti piše o tebi, ne bo pozabil poudariti svojim «sodrugom», da s teboj nima nobene zveze. Je to znak lastne slabosti, vendar za zaveznika značilen.

Zemlja kmetu!

Pod tem naslovom prinaša 4. letošnja številka «Gospodarske Sloge», glasilo gospodarske organizacije hrvaškega kmečkega gibanja, zanimiv sestavek, v katerem poudarja naslednje misli:

«Temelj ne samo kmečkega gospodarstva, temveč njegovega obstanka je zemlja. Zato je glavno načelo gospodarske politike hrvaškega kmečkega gibanja: Zemlja kmetu! To se pravi: zemlja mora pripadati tistemu, ki jo obdeluje in od nje živi. Iz tega načela izvirata dva druga. Prvo je: Zemlja mora ostati v lasti kmetov, — to je načelo, katero poudarjamo nasproti kapitalistom, ki hočejo, da bi imeli zemljo v lasti samo tisti, ki imajo denar, da jo kupijo, kakor tudi nasproti komunistom, ki hočejo, naj bi bila zemlja last države. A drugo glavno načelo je: Kmetje morajo imeti zadosti zemlje, da lahko na njej dostojno in človeka vredno žive. To drugo načelo poudarjamo nasproti tistim nazadnjakom, ki jim ni mar za narodne potrebe, temveč samo za lasten žep in ki hočejo, da bi ostalo vse pri starem. Tem je poglavitno, da imajo sami vsega v izobilju, pa četudi prepade ljudstvo.»

V nadaljnjih izvajanjih podaja člankar (dr. R. Bičanić) pregled, kako je v banovini Hrvatski zemlja krivično porazdeljena in koliko kmetov nima zadosti zemlje, da bi se od nje preživljalo. Predlaga, da se: 1) utrdi in zavaruje zemlja v kmečkih rokah, da se posestva ne delijo in tako ne izgubljajo iz kmečkih rok; 2) pridobi za kmečko gospodarstvo nova obdelovalna zemlja in 3) da se zemlja pravično porazdeli, da bo od zemlje lahko vsak živel, ki jo obdeluje. Za uresničenje tretje zahteve, predlaga a) agrarno reformo, b) kolonizacijo, to se pravi sorazmerno izenačenje kmečke posesti in naselitev kmetov v kraje, kjer so kmečka posestva prevelika zaradi premajhne naseljenosti. Pripominja seveda, da od kolonizacije ni treba pričakovati edine rešitve tega vprašanja, čeravno je tudi važna, in c) komasacijo, to je združitev premajhnih kmečkih posestev v večja, s čimer bi se dohodek povečal za 15 do 30%. Opozarja pri tem na sosedno Bolgarsko, kjer so v tem pogledu dosegli že lepe uspehe s primeroma majhnimi stroški. Mnenja je, da bi se v banovini Hrvatski dala izvesti komasacija razdrobljenih kmečkih posestev že s približno 50 milijoni dinarjev. H koncu poziva pisec sestavka, naj tudi kmetje sami o tem važnem vprašanju razmišljajo in porazgovore na svojih sestankih.

Vprašanje pravične porazdelitve zemlje, ki ga je v omenjenem sestavku v velikih obrisih obdelal dr. Bičanić, pa seveda ni važno samo za banovino Hrvatsko, temveč je to vprašanje, na katerega pravilno ureditev bomo morali misliti tudi mi Slovenci, ko pridemo do banovine Slovenije. Pri nas so razmere še obupnejše in pomanjkanje obdelovalne zemlje še večje. O tem vprašanju smo objavili že več sestavkov v «Slovenski zemlji» in «Slovenski vasi» in se bomo nanj še povrnili. O njem imamo tudi že nekaj poučnih knjig, ki na podlagi statistike prihajajo do enakega zaključka, kakor pisec v «Gospodarski Slogi», da je namreč treba nemudoma urediti vprašanje pravilne razdelitve zemlje. Seveda pa ne smemo Slovenci pričakovati, da bodo to vprašanje za kmeta zadovoljivo rešile tiste gosposke stranke, ki so dozdaj imele oblast v Sloveniji. Tudi v programu naše stranke je to vprašanje v načelu že obdelano. Šesto poglavje našega programa: **Najpomembnejše kmečke zahteve**, namreč pravi:

«Zemlja mora biti pravično razdeljena po načelu, da je last tistega, ki jo obdeluje.

Zato zahtevamo takojšnjo razlastitev veleposesti, ne oziraje se na vrsto kulture in značaj lastnika. Obdelovalna zemlja naj se brez odškodnine razdeli med kmete, ki jim zemlje pri-

(Dalje na strani 3. spodaj.)

Kaj se godi po svetu

Položaj na Finskem

Na finskem bojišču se razvijajo vedno živahnije boji. Sovjetske čete vneto napadajo Fince. Posebno hudi boji se razvijajo na znani Mannerheimovi liniji. Čeprav so Sovjeti v veliki številčni premoči, Finci odbijajo ruske napade. Tudi v srednji Finski Sovjeti vedno bolj srdito napadajo. Junaški odpor Fincev je najlepši dokaz, kaj pomeni za posamezne narode in države prava demokracija. Finska spada med najbolj demokratične države na svetu in se za svojo demokracijo danes tudi bori s tako veliko vztrajnostjo, da jo občuduje ves pošten svet.

Angleški ministrski predsednik Chamberlain je v svojem govoru, ki ga je imel pred kratkim v parlamentu, obljubil Finski izdatno pomoč v letalih in drugih vrstah orožja, pa tudi angleški dobrovoljci se bodo lahko borili proti Sovjetom na finskih bojiščih. Kakor poročajo francoski listi, bodo tudi poljski prostovoljci, ki se zbirajo v Franciji poslani na Finsko, da se bore proti Sovjetom. Kljub temu pa je položaj za Fince vedno slabši, ker pošiljajo Sovjeti v boj vedno nove, sveže čete, proti katerim izmučeni finski vojaki ne bodo mogli več dolgo vzdržati.

*

+ **Japonske težkoče na Kitajskem.** Japonska vojska, ki je hotela osvojiti Kitajsko, se nahaja v težkem položaju. Vrhovno poveljstvo je zato sklenilo delen umik, k čemur jih je seveda prisilila kitajska vojska. Da pa ne bo japonsko ljudstvo preveč razočarano, poročajo japonski listi o «zmagoslavju» umiku.

+ **Zrtna potresa v Turčiji.** Pri zadnjem potresu v Turčiji je bilo po uradnih podatkih 52.741 mrtvih in 9.404 ranjenih.

+ **Ruski uspehi proti Finski.** V novi ofenzivi, ki so jo pričele sovjetske čete proti Fincem, so prebile prvo obrambno črto Mannerheimove linije. Finci le s težavami zadržujejo vedno močnejše sovjetske napade, zato prosijo zapadne države pomoči, ki pa jo ne dajo v taki meri kot so obljubljale. Švedska pa je finski prošnjo za vojaško pomoč odbila.

+ **Sprememba bolgarske vlade.** Bolgarska vlada Georgija Kjusevanova je morala preteklit teden odstopiti. Novo Vlado je sestavil prof. dr. Bogdan Filov, ki je obenem tudi prosvetni minister. Zunanje ministrstvo pa je prevzel dr. Ivan Popov, ki je bil dosedaj poslanik v Beogradu. Zunanja, kakor tudi notranja politika Bolgarije, se zaradi nove vlade ne bo spremenila.

+ **Indija hoče postati dominion!** Nedavno so bile med indijskim podkraljem in voditeljem indijskega naroda Gandhijem pogajanja o bodoči ureditvi Indije. Ker vztrajajo Indijci na svoji zahtevi, da postane Indija dominion, pogajanja niso uspela. Pogajanja se bodo v doglednem času nadaljevala, vendar ni zaenkrat nobenih izglede, da bi uspela, ker Indijci ne bodo odnehali od svojih zahtev. Indija mora postati svobodna, je izjavil Gandhi časnikarjem. Anglija bo mo-

rala na to zahtevo Indijcev verjetno tudi pristati.

+ **Nemčija potrebuje ruske gospodarske pomoči.** Nemško gospodarstvo je zaradi vojne na morju, ki jo uspešno vodi Anglija s pomorsko blokado, tako izčrpano, da potrebuje hitre ruske pomoči. Francija in Anglija pa sta prepričani, da te še ne bo tako kmalu, ker bo trajalo precej časa, preden bodo nemški inženirji, ki se mudijo v Rusiji, organizirali rusko gospodarsko proizvodnjo tako, da bo mogla nuditi Nemčiji izdatno pomoč.

+ **Angleži so potopili nemško pomorno ladjo «Altmark» v norveških teritorialnih vodah,** da so rešili iz nje angleške ujetnike, 500 po številu. V Nemčiji vlada zaradi tega veliko razburjenje, ker je s tem, da je potopila ladjo v nevtralnih vodah, Anglija kršila mednarodno pravo.

+ **Kerenski potuje v Evropo.** Aleksander Kerenski, prvi predsednik ruske revolucionarne vlade, ki je odstavila carja, bo odpotoval iz Amerike, kjer se sedaj mudi, v najkrajšem času v Evropo, da se posvetuje z angleško in francosko vlado o Rusiji in njeni bodoči ureditvi, če zmagajo zavezniki (tako se na kratko imenuje sedaj Anglijo in Francijo).

+ **Vse nemške žide bo naselila vlada v okolici mesta Lublin na Poljskem,** kjer bodo imeli baje avtonomno vlado.

+ **Poljske ladje so pobegnile.** Poljske trgovske ladje, ki jih je imela Nemčija internirane v Baltskem morju, so pobegnile v angleška pristanišča.

+ **Obnavljanje kanala Dnjeper-Bug.** Rusi z veliko naglico obnavljajo prekop, ki veže reki Dnjeper in Bug. Z obnovitvijo tega prekopa bo dobila Rusija pristo in kratko pot iz Črnega v Vzhodno morje.

+ **Na zapadu nič novega.** Na zapadni fronti je nenavadno mirno. To povedo francoska in nemška uradna poročila. Za pomlad pa napovedujejo Angleži nemško ofenzivo. Potem ne bo več vojnih poročil: Mirno in nič novega.

+ **Dvig vrednosti čeških državnih papirjev.** Na londonski borzi se je znatno dvignila vrednost češkoslovaških vrednostnih papirjev. Mednarodni kapital resno računa na obnovo češkoslovaške države, ker drugače ne bi kupoval vrednostnih papirjev bivše Češkoslovaške republike.

+ **Francoska vlada je izvršila preiskavo v prostorih ruskega trgovinskega zastopstva v Parizu.** Uradno potrjujejo, da so se zbirali v uradih sovjetski in nemški vojuni.

+ **Poljski prostovoljci na Finskem.** Konec preteklega tedna so odšli iz Francije prvi oddelki Poljakov na finski bojišče, da se bore proti Sovjetski Rusiji.

+ **Amerika posreduje za mir.** Konec tega tedna bosta odpotovala iz Washingtona v Evropo Rooseveltova odposlanca, da bosta posredovala pri evropskih vojskujočih se vladah, da bi sklenile mir. Rooseveltova akcija

kusnih kmetijskih postaj in ustanov, naj se uporabljajo izsledki sodobne kmetijske tehnike in kemije za čim večjo donosnost zemlje.

Svobodni kmečki dom mora ostati nedotaknjen. Od izvršbe bodi izvzeta hiša s po enim hektarom zemlje za vsakega člana družine, najmanj pa s petimi hektari ter s potrebno živino in orodjem kot pritlikinami. Pri kmečkih dolgovih naj se črtajo obresti in toliko glavnice, da bo ostanek plačan v zmogljivih večletnih obrokih. Nasproti dolžniku revnejši upnik-kmet ne sme biti prizadet po zaščiti.

Toliko za danes, v prihodnjih številkah bomo vprašanje podrobneje obdelali.

za mir ima malo izgledov. Francija in Anglija izjavljata, da se bosta borili za doseg svojih vojnih ciljev do konca.

+ **Nemci pošiljajo svoje čete na vzhod.** Rumunija pa je zato zopet vpoklicala pod orožje več letnikov vojakov, prav tako Belgija.

+ **Volitve v Kanadi.** V Kanadi bodo 24. marca volitve v parlament na zahtevo opozicije, ki je nezadovoljna — s politiko vlade.

+ **Stalinova napoved.** Časniki poročajo, da se je Stalin odločil končati vojno na Finskem do 1. marca. Ali se bo ta njegova napoved uresničila, bomo videli kmalu.

+ **Na vzhodu se nekaj kuha.** Vrhovni poveljnik zavezniških armad na vzhodu, francoski general Weygand, je pretekli teden nadzoroval angleške čete v Egiptu. Francija ima

v Siriji armado 200.000 mož, pa tudi prednjeazijske države so, kakor poročajo listi, v pripravljenosti.

+ **Na Češkem so vse šole zaprte.** V sporazumu z nemškimi protektorjem je dalo zapreti češko prosvetno ministrstvo vse srednje, strokovne in osnovne šole.

+ **Sovjetski vojaki beže v Turčijo.** Pred nedavnim je pobegnil iz Rusije v Turčijo en bataljon sovjetskih vojakov. Turške obmejne čete so jih razorožile in orožje poslale nazaj v Rusijo, vojake pa so internirali.

+ **Za demokracijo v Romuniji.** Bivši ministrski predsednik in voditelj kmetijske stranke Maniu je v razgovoru s časnikarji dejal, da je v Romuniji danes bolj kot kdaj prej potrebna demokratična vlada, ki bo zadovoljila vse romunsko ljudstvo in narodne manjšine.

IZ DOMAČE POLITIKE

† Ljuba Davidović

V ponedeljek zjutraj je umrl v Beogradu voditelj srbske demokratične stranke in bivši ministrski predsednik Ljuba Davidović, v visoki starosti 87 let. Rojen je bil leta 1865. v Vlaški pri Beogradu. V politično življenje je stopil, ko je bil star 40 let. Najprej je sodeloval v Pašičevi radikalni stranki, iz katere pa je kmalu izstopil in se pridružil mlajšim in bolj odločnim zagovornikom demokracije kot pa so bili radikali. Od 1901. pa do 1929. leta je bil neprenehoma narodni poslanec. Bil je večkrat tudi minister in dvakrat celo ministrski predsednik. Prvič leta 1920., ko je bila uveljavljena znana centralistična Vidovdanska ustava in drugič leta 1924., ko je sklenil sporazum s tedanjim voditeljem Hrvatske seljačke stranke, Štefanom Radićem. Ko je zavladal šestojanuarski režim, je bil Davidović med prvimi srbskimi politikmi, ki se je postavil na branik demokracije. Pri volitvah leta 1935. in 1938. je sodeloval s hrvatskim kmetijskim voditeljem, dr. Vladimирjem Mačkom.

S svojim političnim delom med srbskim ljudstvom, si bo Ljuba Davidović ohranil trajen spomin!

Tako pišejo pravi Srbi!

V Kragujevcu izdaja znani šumadinski prvak dr. Dragotin Milovanović-Bena, ki je nedavno izstopil iz demokratične stranke, list «Narodni pokret». Za zadnjo številko je napisal Milovanović uvodnik, v katerem pravi med drugim: «Vedno pogosteje slišimo klic «Srbi skupaj». Nekateri izmed teh, ki dvigajo ta klic, so v skrbeh za svoje gospodarske koristi, drugi spet za svoje politične položaje. Prepričani smo, da je nemogoče potegniti meje banovine Hrvatske tako, da na Hrvatskem ne bo Srbov in v Srbiji ne Hrvatov. Klic «Srbi skupaj» dviga gospoda v Beogradu. Zakaj niso povzdignili svojega glasu v teh 20 letih proti zlu, ki je pripeljal državo do sedanje ureditve? Zakaj ta gospoda ni poklicala Srbov skupaj proti korupcionistom, ki so uničevali državo? Zakaj niso dvignili glasu «Srbi skupaj», da bi branili temeljne državljanske pravice tedaj, ko se je uvajal šestojanuarski režim? Srbstvo ni v nevarnosti. Srbstva ne bo branila belgrajska čaršija, ampak srbski kmet, ki je bil v vojni in zmagal. Gospoda, ki je ponosno vladala 20 let, je umazala srbsko ime. Toda srbski kmet se zaveda, da tega ni on kriv. Zakaj klicati sedaj Srbe skupaj proti Hrvatom, ko so nam sovražne puške namerjene v čelo in hrbet? Ali se ta velikosrbska gospoda zaveda nasledkov, do katerih bi prišlo zaradi takega postopka belgrajske gospode?»

Združitev radikalov?

Narodna radikalna stranka spada med najstarejše politične skupine v Jugoslaviji. Ustanovljena je bila že pred 60. leti. Med njenimi ustanovi-

telji je bil znani srbski politik Nikola Pašić, ki je vodil radikalno stranko uspešno vse do svoje smrti leta 1926. Enotna radikalna stranka je bila do nedavnega najmočnejša srbska stranka. Po uvedbi šestojanuarske diktature pa se je pričela krhati in del njenih pristašev je celo sodeloval v režimu JNS. Ko je bila leta 1935. ustanovljena JRZ, je večina radikalov pod vodstvom Ace Stanojevića stopila v novoustanovljeno stranko v prepričanju, da bo vodila politiko radikalne stranke. Ker se pa to ni zgodilo, so radikali izstopili iz JRZ in se pridružili združeni opoziciji.

V zadnjem času je predsednik JRZ in ministrski predsednik Dragiša Cvetković ponudil v imenu JRZ Ace Stanojeviću spravo in združitev Narodno radikalne stranke in JRZ v enotno radikalno stranko. Toda Aca Stanojević je predlog JRZ odklonil in zahteval nov pismen predlog, po katerem bi se morali člani JRZ včlaniti v radikalno stranko, vrniti pa bi se ji moralo vse njeno zaplenjeno premoženje. Če bo prišlo do združitve radikalov v enotno stranko, kar se bo po vsej verjetnosti tudi zgodilo, bo stranka izrazito velikosrbska. Kaj bo storil slovenski del JRZ v tem primeru, je drugo vprašanje.

= **Demokrati pred razpadom.** Srbska demokratična stranka je že nekaj časa v hudi stiski. Eden najuglednejših članov Dragoljub Milovanović je nedavno iz stranke izstopil. Pretekli teden pa je izvršni odbor demokratične stranke izključil dr. Dragomira Ikonića. Milovanović in Ikonić spadata med najvplivnejše strankine članke, ki sta imela zlasti med mladino velik vpliv. Ikonić je bil izključen zato, ker se ni strinjal s politiko strankinega vodstva, ki je proti volitvam in sporazumu z dr. Mačkom. Proti izključitvi Ikonića iz demokratične stranke so zlasti organizacije demokratične stranke iz Šumadije in Južne Srbije, ki grozijo, da bodo iz stranke izstopile, če izvršni odbor ne prekliče Ikonićeve izključitve.

= **Ali bo prišlo do velikosrbske fronte?** Tako se mnogi sprašujejo. Pobudo za njeno ustanovitev je dala JNS. Obsegala naj bi demokratično stranko, Narodno radikalno in seveda JNS. Odločitev še ni padla. Če pride do ustanovitve enotne radikalne stranke, ima taka velikosrbska fronta, čeravno se navdušuje zanjo dr. Kramer, malo izgledov za življenje.

= **Zemljoradniki za volitve.** Srbska zemljoradniška stranka je imela v nedeljo več zborovanj, na katerih sta govorila minister Čubrilović in član izvršilnega odbora Miloš Tupanjanin. Oba sta se izrekla za čimprejšnje volitve. Za volitve se je izrekel na proslavi patronov radikalne stranke v Beogradu tudi pravosodni minister dr. Lazica Marković.

= **Volilni zakon je že podpisan.** Časniki poročajo, da je volilni zakon za poslanske volitve že podpisan in da bo v najkrajšem času objavljen v «Službenih Novinah».

(Nadaljevanje iz strani 2.)

manjkuje in jo hočejo obdelovati. Bivšim lastnikom veleposesti se pusti toliko zemlje, kolikor jo potrebujejo za svoje preživljanje. Tako pridobljena zemlja se ne sme prodajati niti prostovoljno niti prisilno in tudi ne obremenjevati z dolgovi. Prav tako naj se razdeli vsa neobdelana zemlja in zemlja, ki je sedaj last nekmetov. V tej smeri naj se spremeni vsa agrarna zakonodaja, kmetijstvo naj se povzdigne z javnimi izboljševalnimi deli. Zlasti naj se osuše močvirja, urede hudourniki, zgrade ceste in izberejo ter pospešujejo tiste kmetijske panoge, ki so krajevnim razmeram primerne in najbolj donosne. S pomočjo vzornih posestev in preiz-

= Volilni imeniki za volitve v hrvaški sabor. «Hrvatski dnevnik» poroča, da so volilni imeniki za volitve v hrvaški sabor že gotovi. Prav tako so izvršene že tudi vse ostale priprave za volitve; treba jih je samo še razpisati.

= Volitve v hrvaški sabor. V nedeljo je imela Hrvatska kmečka stranka veliko zborovanje v Daruvaru, na katerem je govoril glavni tajnik stranke dr. Juraj Krnjević. Med drugim je tudi dejal, da bodo

volitve v sabor prej kot pa mnogi mislijo. Tudi od svoje zahteve po državnozborni volitvah HSS ne bo odstopila.

= Važno imenovanje Hrvata. Za načelnika tiskovnega odseka zunanjega ministristva je bil imenovan Hrvat, dr. Ilija Jukić, šef kabineta dr. Mačka. Obenem je bil imenovan tudi za poslanika v južnoameriški republiki Čile. Jukić bo, kakor poročajo časniki, v kratkem postal pomočnik zunanjega ministra.

Zakaj ni petroleja?

Na podeželju je že od jeseni veliko pomanjkanje petroleja. V mnogih, zlasti bolj zakotnih krajih pa ga sploh ni mogoče dobiti. Tako je bilo o božičnih praznikih tam, kjer ni električne razsvetljave, veliko kmetijskih hiš v temi. Med ljudstvom je pričelo zato rasti razumljivo razburjenje in neupravičena jeza nad vaškimi trgovci, češ, da ti namenoma nočejo prodajati petroleja.

V beograjskem dnevniku «Vreme» pa je pred kratkim objavil mariborski trgovec Gustav Goll javno pismo naslovljeno na petrolejski kartel, v katerem je marsikatera zanimivost in ga zato v izvlečku prinašamo:

Do lanskega leta je dobavljala Sloveniji petrolej tržaška družba «Aquila». Lani pa ji je ponudil petrolejski kartel 5% dobiček, če ne bo v Sloveniji prodajala svojega petroleja. «Aquila» je nato pristala; petrolejski kartel je postal slovenskim trgovcem edini dobavitelj petroleja. Vsa prodaja petroleja v državi je prišla v roke petrolejskega kartela. Trgovci, ki so hoteli petrolej uvažati niso mogli dobiti od železniške uprave cistern za prevoz petroleja. Kartelu pa jih je tudi manjkalo, in tako je naenkrat nastalo pomanjkanje petroleja. Ko so trgovci po velikih bojih končno le prejeli od železniške uprave nekaj cistern, jim uprava državnih monopolov od 22. decembra dalje ni več hotela dati

uvoznih dovoljenj z izgovorom, da uvoz ni mogoč, ker bi izgubili svoj denar. Med tem časom pa se je posrečilo kartelu, da so se mu znižale monopolne takse v večji meri kot pa trgovcem. Trgovci morajo danes plačati 375 din monopolne takse, kartel pa le 200 din za 100 kg. Poleg tega pa uživa kartel še pri državnih dajatvah in železniški tovornini razne ugodnosti, ki jih trgovci nimajo. Vse to pa je dosegel kartel na neki čuden način, ki je mogoč meda samo v Jugoslaviji. S tem, da je postal kartel edini dobavitelj petroleja, pa je postal tudi gospodar cen, ki jih določa često v nasprotju z uredbo o ceni petroleja.

Na koncu svojega pisma izjavlja g. Goll, da bi ga veselilo, če bi mogel vse te obtožbe proti petrolejskemu kartelu potrditi pred sodiščem, kar je najboljši dokaz, da so resnične.

Petrolejski kartel tvori družbi «Shell» in «Standard». Njun kapital ni domač, temveč tuji. Dobitek, ki ga delata ti dve družbi na račun potrošnikov ne ostane v državi. Delovanje kartela ni v skladu s koristmi države in ljudstva. Saj danes samo, da doseže večji dobiček izkorišča ljudstvo in navija cene, ki niso v skladu s kupno močjo kmetov in delavcev. Petroleja primanjkuje zato, da bi imel kartel večji dobiček, ker določa cene in zalogo. Jič.

Ob novem banovinskem preračunu

Od 12. do 17. februarja je zasedal v Ljubljani banški svet, ki je odobril po banu predloženi banovinski preračun za preračunsko leto 1940/41. Preračun je za 2.800.000 din večji od sedanjega. Za posamezne panoge in oddelke banške uprave so predvideni naslednji izdatki: občni oddelek in glavna pisarna 7.152.280 din, upravni oddelek 1 milijon 758.200 din, kmetijstvo 10.273.420 din, prosveta 26.364.700 din, tehnični oddelek (ki gradi ceste in mostove ter vrši ostala javna dela) 39.988.070 din, socialno skrbstvo in ljudsko zdravstvo 12.938.060 din, trgovina, obrt in industrija 3.956.170 din, finančni oddelek 18.035.620 din, prispevek banovinskim zavodom 16.364.740 din in preračunski rezervni krediti, ki so se povečali od lani za 2 milijona, 3 milijone din. Preračun predvideva prav toliko dohodkov, ki se bodo krili z banovinskimi davščinami in dokladami.

Za kmetijstvo bo, kakor je iz preračuna razvidno, izdala banska uprava 10.273.420 din. Letos je prvič v banovinskem preračunu odpadla postavka za nabavo gnojničnih sesalk in ureditev gnojišč. Zakaj, ne vemo. Če so kmetijski strokovnjaki, ki so preračun sestavljali mnenja, da imamo na vaseh že dovolj gnojničnih sesalk in dobro urejenih gnojišč, se motijo! Napredek kmetijstva, o katerem se toliko govori, zahteva moderna gnojnišča, ki pa jih imajo slovenski kmetje še vse premalo. Saj je prav od količine goja in njegove kakovosti odvisen v veliki meri kmetijski pridelek. Zato bi morala banovina, katere dolžnost je, da kmetijstvo podpira, še naprej podpirati gradnjo modernih gnojišč in hlevov, ki so danes zaostali in ne ustrezajo zahtevam dobre živinoreje. Banovina bi morala prav za te stvari imeti denar. Sestava letošnjega prera-

čuna pa nam pove, da je pustila te stvari v nemar, kar ni prav. Povečani pa so izdatki za mlekarstvo in vrtnarstvo. Dalje namerava banovina urediti v Ljubljani banovinsko klet; povečani so tudi izdatki za živinozdravstvo, gozdarstvo in ureditev hudournikov.

Zasedanje banskega sveta se je začelo v ponedeljek 12. februarja. Ban dr. Marko Natlačen je v svojem obširnem uvodnem govoru obrazložil osnutek preračuna ter splošni gospodarski, kulturni in socialni položaj Slovenije. Poleg tega je omenil tudi širjenje komunizma, kateremu je napovedal odločno borbo. Proti komunizmu pa se bore tudi časniki; nekatere je tudi naštel. Boj proti komunizmu bo uspešen je dejal ban — če bo sodelovala vsa poštena slovenska javnost, o čemer je prepričan. Tudi posamezni banški svetniki so v svojih govorih opozarjali na veliko nevarnost komunizma in mu napovedali najodločnejšo borbo.

Banški svetniki so ves teden razpravljali o preračunu in iznašali potrebe svojih okrajev in svoje misli o tem, kako bi se dalo rešiti razna pereča socialna vprašanja. Kritično se v predloženi preračun, vsaj tako moramo posneti po časniških poročilih, niso spuščali. Na koncu zasedanja so sprejeli več resolucij (spomenic), med njimi tudi o banovini Sloveniji.

(Fotografija)

Somišljeniki!

Podpirajte in širite svoj lastni tisk!

DOMAČE NOVICE

* **Odprava carine na pluge.** Država je sklenila, da bo odpravila uvozno carino na pluge. Tovarnarji in trgovci pa so sklenili, da bodo povečali cene železnim plugom za 25%. Koristi kmetov zahtevajo, da se stopi takim verižnikom na prste!

* **Ljubljanska bolnišnica v letu 1939.** V splošno bolnišnico v Ljubljani je bilo lani sprejetih 31.419 bolnikov. Zaradi pomanjkanja prostora pa je bilo odklonjenih 1699. Vseh postelj je 984, kar je pa za tako visoko število bolnikov veliko premalo.

* **Pred slovenjgraškim okrajnim sodiščem** se je morala pretekli teden zagovarjati brezposelna dekla M. K., ker je splavila živega otroka. To je storila zaradi velike revščine, v kateri je zadnje čase živela. Zato je bila obsojena milo, ker je tako slaba, da je le malo upati, da bi ostala pri življenju.

* **Milijoni za lepoto.** Lansko leto so izdale ljubljanske dame okrog 3.000.000 din za lepotečna sredstva. Koliko lačnih bi se dalo s tem denarjem nasititi!

* **Plaz zasul šolarja.** V Zahribu pri Vačah je zasul plaz iz strehe 7 letnega šolarčka Lojzeta Razborška. Ker ga ni bilo domov, so ga šli iskat. Našli so ga pod plazom Permetove hiše.

* **Iz maščevanja ustreljen.** V Ivandolu pri Leskovcu je bil iz zasede ustreljen 30letni Alojz Zorič. Morilec še ni znan. Med ljudstvom se razširjajo govornice, da je postal žrtev fantovske maščevalnosti.

* **Denar ponarejajo.** V okolici Pragerskega so se v zadnjem času pojavili ponarejeni kovanci po 50 in 20 dinarjev. Orožniki so napravili pri sumljivih ljudeh preiskavo in odkrili pravo kovačnico za ponarejanje denarja.

* **Mohorjeve knjige na Koroškem prepovedane.** Na Koroškem so skoraj edino ljudsko štivo Mohorjeve knjige. Letošnje leto jih niso prejeli, ker jih oblast ni dovolila uvoziti. Za koroške Slovence je to hud udarec.

* **Huda zima.** Pretekli teden je nastopila skoraj po vsej Evropi huda zima, kakršne ne pomnijo niti najstarejši ljudje. Na Madžarskem je veliko ljudi zmrznilo, prav tako v Italiji. Mraz je bil huji kot pa leta 1929. Tudi v naši državi, zlasti v Sloveniji in na Hrvaškem, je pritisnil hud mraz, ki je zahteval tudi človeške žrtve. V brežiški okolici je zmrznil neki kmet, oče 6 nepreskrbljenih otrok. Zadnje dni je mraz nekoliko

Balkan ostane nevtralen

Kot je našim bralcem že znano, se je vršila od 2.—4. februarja t. l. v Belgradu konferenca Balkanske zveze, ki so se je udeležili zunanji ministri Jugoslavije, Rumunije, Grčije in Turčije. Sprejeti sklep, da ostanejo države Balkanske zveze nevtralne, je rodil ugoden odmev po vsem svetu. Pa tudi vojskujoče se države so z njim zadovoljne, zlasti Nemčija, kateri nevtralne balkanske države lahko veliko koristijo s tem, da ji prodajajo svoje proizvode. Da pa se položaj še bolj razčisti med balkanskimi državami, bo kakor poročajo časniki, obiskal naš ministrski predsednik Dragiša Cvetković grškega in turškega zunanjega ministra. — V nedeljo 11. februarja pa je bila ustanovljena v Belgradu Jugoslovanska-bolgarska trgovska zbornica, ki bo skrbelo za povečanje trgovine med našo državo in Bolgarijo. Na ustanovnem zboru so bili navzoči za našo državo tudi zunanji minister Aleksander Cincar-Marković in trgovinski minister dr. Ivan Andres. Bolgarsko vlado pa je zastopal trgovinski minister Slavko Zaharov. Vsi govorniki so se izrekli za mir ter tesno gospodarsko in politično sodelovanje med Bolgarijo in Jugoslavijo.

popustil in smemo pričakovati toplejše dneve.

* **Razbojnik ustrelil orožnika.** V Sp. Hudinji pri Celju je ustrelil znani tolovaj Hace, ki že dolgo časa mori in ropo po Sloveniji, orožniškega podnarednika Janeza Medena. Meden je bil takoj mrtev. Hace se skriva, saj tako domnevajo orožniki, ki ga z vnemo iščejo, v okolici Vranskega.

* **Nesreča na svatovanju.** V Prelokah pri Vinici je bila svatba. Ko so se svatje peljali v cerkev, so se na ovinku prevrnile sani, pri tem pa je Niko Simčič odletel tako nesrečno, da si je razbil glavo.

* **Požar v Savinjski dolini.** V Kasazah pri Petrovčah je zažgal 61 letni hlapec Rok Leder svojemu gospodarju Josipu Plavcu, trgovcu iz Celja, gospodarsko poslopje. Škoda znaša nad 60.000 din.

* **Velika nesreča v Dalmaciji.** V okolici Tomislavgrada so se utrgali iz tamkajšnjih gor veliki snežni plazovi. Najhujše sta prizadeti vasi Prisiško in Oplečansko, kjer so plazovi zasuli tudi več hiš in jih porušili. Pod snežnimi plazovi je našlo smrt 18 ljudi. Veliko je poginilo tudi živine. Veliko škode trpe kmetje tudi na žitu, ker so plazovi zasuli tudi žitne shrambe.

* **Francoski tovarnarji prosijo za delavce v Jugoslaviji.** V Franciji vlada zaradi vojne veliko pomanjkanje tovarniškega delavstva. Pred nedavnim se je mudilo v Jugoslaviji zastopstvo francoskih tovarnarjev, da bi dobilo potrebne delavce. Hrvatski ban dr. Ivan Šubašić je njihovo prošnjo za delavce odklonil, ker jih nameravajo preslabo plačati. Plača bi znašala samo 1.000 francoskih frankov mesečno.

* **Vsak osmi prebivalec Slovenije** ima svoje kolo. Vseh koles je v Sloveniji nad 150.000. Slovenski kolesarji plačajo samo na taksah 3.800.000 dinarjev.

Iz uredništva in uprave

«Slovenska zemlja» bo izhajala vsak četrtek. Naročnina je letno din 40.—, polletno din 20.—, četrletno din 10.—. Položnice za vplačilo naročnine bomo priložili drugi številki. Vse tiste, ki lista ne nameravajo naročiti, prosimo, naj nam prvo številko vrnejo, da jih črtamo iz seznama naročnikov.

Somišljenike prosimo, da gredo vneta na delo in nam pridobivajo novih naročnikov. Priporočajte list od vasi do vasi, od znanca do znanca in nam sporočite njih točne naslove. Še najboljšje je, če kar sproti pobere tudi naročnino in nam denar skupaj nakažete po položnici, ki jo bomo priložili drugi številki. Na hrbet položnice, kjer je prostor za sporočila, napišite naslove naročnikov in zneske, ki so jih vplačali. Če bi bilo premalo prostora na položnici, nam sporočite naslove naročnikov po dopisnici. Ne pozabite pri vsakem naročniku navesti točen naslov in zadnjo pošto. Ne pošiljajte nam naslovov kar tjavendan, temveč samo take, ki bodo list tudi naročili.

Tiskovni sklad. Zaupnike prosimo, da ob vsaki priložnosti, kadar se zbere več naših somišljenikov, n. pr. ob semanjih dnevih, nedeljah ali sestankih, zbirajo za tiskovni sklad. Nimamo «fondov», ki bi iz njih zajemali. Iz lastne moči mora rasti naše gibanje in lastni somišljeniki morajo list tudi vzdrževati. Prispevke za tiskovni sklad bomo na željo objavljali tudi v listu.

Dopisniki. «Slovenska zemlja» bo le tedaj ustrezala svojemu namenu, če bo natančno poučena o vsem, kar se godi v Sloveniji in po ostalem svetu. Zato prosimo zaupnike, da nam pošiljajo poročila o življenjskih, delovnih in političnih razmerah iz vseh krajev v domovini in tujini, kjer prebivajo. Dopisi naj bodo kratki in jedrnat. Izogibajte se osebni napadov. Dopisi brez podpisa ali z nezadostnim naslovom bodo šli v koš. Kdor ne zaupa nam, ne more zahtevati, da bi mi njemu, pa najsi ima še tako dober namen. Posebno opozarjamo vse dopisnike, da pišejo samo na prvo stran pole, drugo stran morajo pustiti prazno. Ne razburjajte se, če vidite, da vaš dopis ni objavljen. Vedite, da ne odločamo sami in da je nad nami še višja sila v obliki cenzorjevega svinčnika.

Tiskala Delniška tiskarna d. d. v Ljubljani (predstavnik F. Pintar).